

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De præbendis. Consilium CCXXXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

Apostolicæ, in quibus scienter, aut per malitiam seu fraudem falsa expressa inveniuntur, sunt ipso jure nulla; sic ut mendax precator in suæ falsitatis præterit ex hujusmodi literis nullum commodum consequi valeat, *c. Super literis De rescriptis*: consequens est, ut dicta quoque signatura sit ipso jure nulla; sic ut Impetranti ad executionem vigore promissionis, in qua conditio exhibendi seu expediendi nudam signaturam expressè posita est, nulla ratione prodesse possit; ut ita necessarium sit dicere, promissionem esse nudam, hoc est auctoritate Apostolica non corroboratam aut fultam, & ideo, ut supra dictum est, illicitam, *clem. 1. §. eadem De suppl. ngl. prelat.* De fraude autem & malitia Impetrantis in hujusmodi falsitate iuggerenda, nihil est ambigendum; quod improbabili sit ignorantia facti proprii, *c. Ab excommunicato De rescript. l. Quamquam ad S. C. Velleian.* Ignorare enim qui potuit Impetrans se non resignasse, aut cessasse, quod non habuit? cum resignationis etiam aut cessionis nullum modum alleget, nullum instrumentum proferat. Nec quicquam facit, quod Impetrans de procuratore allegavit, videlicet quod procuraverit, ut D. Agidius provideretur de præbenda, de qua curare poterat sibi provideri: nam, ut dixi, id non constat; & ut constat, continet turpem nudationem & cauponationem beneficiorum, seu rerum spiritualium in universum prohibitam, *c. si. De pact.* & quæ simpliciter, ac nudè expolita atque enarrata D. Nuntio, nulla ratione cum impulsura erat ad hujus pensionis ex tam fœda causa reservationis, seu assignationem, cum sciret fœcultates suas esse restrictas intra eos limites, ut tantum resignantibus seu cedentibus aut alijs idoneis personis per resignantes, seu cedentes nominatis pensiones reservare, & assignare potuerit; quorum neutrum hic in persona Impetrantis evenit. Ut ergo finem faciamus, & tandem nos extricemus, arbitramur hujus causæ cum esse statum, ut dicto Impetranti, vel ipso jure ex prædicta promissione nulla competat actio (quod etiam verius putamus) vel si stricta aliqua juris ratione ex cameralis obligationis forma ipso jure stare possit, exceptionis objectione omnino elidatur & enervetur. Quod etiam per D. Assessorem ex prima exceptionum objectarum lectione animadversum fuisse deprehendimus; eamque ob causam petitam per Impetrantem nantizationem rejectam fuisse. Unde etiam bonâ ratione existimamus, officium & partes Reverendi D. Conservatoris esse, ut secundum Opponentes per omnia, tam quoad absolutionem à petitione, quam condemnationem expensarum in persona Impetrantis sententiâ dicat.

De præbendis.

S V M M A R I V M.

- Pensio injusta, obreptitia, exorbitans reducenda.
1. 6. *Valoris expressio quando sit necessaria in unione vel collatione beneficij.*
 2. *Valoris taxa pars gratiæ est.*
 3. *Obreptio peiorior est surreptione.*
 4. *Falsi, in gestio excusari non potest.*
 5. *Clausula moris proprii quid operetur.*
 7. *Pensio iniusta vel excessiva oppugnari potest.*

8. *Excommunicatio nulla, si præcedente monitione.*
9. *Monitio unica an pro futuris pensionibus sufficiat.*
10. *Pensio solvenda pensionis fit per intimationem literarum reservationis.*
11. *Pensio successorum beneficii intinari debet.*
12. *Processus solvendi super bulla unicus sufficit.*
13. *Fulminatio processus quid?*
14. *Pensionis solutio retardanda non est pendente lite de eius nullitate vel iniustitia.*
15. *Pensionis reductio ex qua causa facienda.*
16. *Appellatio remedium an procedat contra pensionem.*
17. *Exeutor pensionis non cognoscit sed exequatur tantum.*
18. *Placiti Regij super literis Apostolicis usum.*

CONSILIUM CCCCXXXIII.

QUÆSTIONIBVS, quæ pro parte Reverendi Domini Abbatis & Conventus Monasterij S. Petri Gandavensis super perpetua pensione mille quingentorum ducatorum, partim Reverendis Episcopis Gandavensibus partim graduatis Canonici auctoritate Apostolica reservatâ & constitutâ super fundis & decimis, cæterisque similibus redditibus & proventus dicti Monasterij proponuntur, respondendo eo ordine, quo proponuntur; ad eam, quæ primo loco proponitur, anne dicta pensionis reservatio & constitutio censeri debeat obreptitia & surreptitia, eaque ex causa vel nulla vel annullanda, ob id, quod suppressâ & extinctâ Præpositurâ Ecclesiæ illius & annexorum, fructus, redditus, proventus, & quæcumque bona sint: fuerint dicto Episcopatu Gandavensi eadem auctoritate Apostolicâ applicata & appropriata sub expressione falsi valoris, quod hujusmodi fructus, proventus, & bona non excedant annum valorem trium millium ducatorum, secundum communem estimationem; cum tempore hujusmodi suppressionis & applicationis dictæ Præposituræ fructus & bona fere (uti proponitur) triplo plura seu majora fuerint?

Dicimus in primis, hujus quæstionis resolutionem præfato D. Abbati ad directum constituendum dictæ pensionis vel nullitatem vel inutilitatem seu inefficaciam, parum prodesse posse: ob id, quod dicta pensio ab unione seu incorporatione, & appropriatione bonorum dictæ Præposituræ nulla ratione dependeat, nec cum illa communione aliquam habeat; sed separatim velut corpus annui redditus partim Episcopatu, partim dictis graduatis Canonici faciat & constituat; ideoque separatim quoque naturam & conditionem habeat, *l. Inter stipulantem §. faciam vers. sed hæc dissimilia De verb. oblig. l. Papianus exul de minorib. l. si manus c. De donat. inter vir. & uxor. tantumque ablit, ut validitas dictæ pensionis dependeat à validitate dictæ unionis, seu appropriationis, ut qua parte eadem appropriatio vel obreptitia vel surreptitia, & ex obreptione vel surreptione nulla vel annullanda dici posset, firmior & corroborator dici deberet dictæ pensionis reservatio; veluti ad augmentum & supplementum facta, non conditionaliter, sed purè, absolute, & præcisè, ita ut ratio pati non videatur, ut inutilis ex quacumque fortè causa dictæ Præposituræ unio, & appropriatio, operetur subversionem dictæ*

nem dictæ pensionis utiliter & efficaciter constituta; ex vulgari juris regula, *c. vnde De reg. iur. lib. 6.* potissimum in separatis & minimè connexis, *Dynus & alij in d. c. vnde.* Si de validitate & efficacia dictæ suppressionis, unionis, applicationis, & appropriationis reddituum & bonorum dictæ Præposituræ esset quæstio, bonis & evidentibus rationibus sustineri posset illam ab initio numquam jure subfuisse. * Et si enim

jure communi expressio valoris beneficii in illius sive collatione, sive commenda, sive suppressione & unione non sit necessaria, & omissa gratiam non vitiet, *Gloss. in clemen. 1. De præben. Rota. decis. 277. alias est 42. de rescript. in antiquis, Iacobus vicens decif. 24. lib. 1.* ex regulis tamen Cancellariæ Apostolicæ, & ex communi receptoque sileo in quibuscumque gratijs beneficalibus & specialiter in unionibus beneficiorum requiritur formalis expressio veri annui valoris secundum communem æstimationem beneficii uniendi, *Alex. conf. 72. Inspecio diligenter nu. 1. vol. 1. Gomes. & Mandosius ad reg. Cancell. de valore exprimend. idque sub pœna nullitatis unionis impetratæ per hæc verba, Alioquin unio non valeat; item alioquin præfata gratia sint nulla. † Quip.*

pe taxa seu expressus valor est pars & velut causa ipsius gratiæ, & in effectu facit ipsam gratiam conditionalem; propter subintellectam clausulam, *Si ita est, c. 2. De rescript. Causa autem adiecta in vim conditionis si falsa est, vitiat ipsam dispositionem, l. Falsa demonstratio §. 1. De cond. & demonstr. quia coheret illi; hoc est ratio concedendæ hujus unionis ex parte in eo posita est, quod annuus valor dictorum bonorum non excedit tria millia ducatorum, l. cum tale §. falsam De cond. & demon. c. significante De rescript. & ibi gloss. ** Ita ut gratia sic

sub falsa narratione obiecta, obreptitia magis quam surreptitia, & sic multo magis nulla dici debeat: majorem enim reprehensionem meretur obreptio, hoc est falsi suggestio, quam surreptio, *l. si quis obreptus Ad leg. Corn. de fals. quæ in veritatis subficientia consistit, & ex ratione seu consideratione simplicitatis excusari potest, c. Super literis De rescript. ** ut non potest ipsa obreptio excusari

ne quidem prætextu alicujus justæ ignorantie aut simplicitatis, sub cuius clipeo nemo debet falsum allegare seu narrare, cum sit quod illi imputetur, cur non inquisitionis in veritatem adhibuerit diligentiam, & antè de veritate valoris se informaverit, cum certam illius quantitatem falsò expriemeret, *Card. Zabarella conf. 31. Cum inter religiosos nu. 3. Steph. Bertran. conf. 111. Etiam si verum esset vol. 1. parte 1.*

Proinde etiam ad sustinendam hanc unionem nihil facit, quod in hac applicationis ac approbationis Bulla hæc narratio non referatur ad assercionem Episcopi; cuius Episcopatu hæc appropriatio fit, per hanc clausulam, *sicut, seu prout asseruit;* quo casu ipsa impetratio magis inficitur vitio obreptionis; quia continet causam finalem concessionis, *Card. d. conf. 31. n. 4. sicut asseruit;* quàm si vel impersonaliter dicatur, *Bisignus decif. 6. de præben. aut, ut est in proposita appropriatione, Ut accipimus.* Nam semper verum manet fundamentum hujusmodi appropriationis potissimum consistere in

Conf. Wamef. Tom. I.

minoris valoris expressione; ut nihil curandum sit, ex cuius suggestionem vel narrationem certus valor sit expressus, cum diversitas formularum non semper operetur rei seu effectus diversitatem; spectatque magis ad stilum Cancellariæ Apostolicæ pro varietate vel impetrantium, vel modo concessionis, *Hieron. Paulus in præf. Cancell. Apostolica sub tit. de notabilibus super vacantibus reservat. vers. Item nota quod ut asserit fol. 33. in editione Lugdunensi.*

Vnde etiam est, quod ad excusationem hujus vitij obreptionis ex falsi valoris expressione, nihil faciat, quod hæc applicatio & appropriatio sit seu dicatur facta motu proprio Papæ. Nam etsi in alijs motu proprio Papæ plurimum operetur, potissimum ad tollendum vitium obreptionis & surreptionis, *c. Si motu proprio De præben. lib. 6.* in expressione tamen falsi valoris talem effectum non habet, ut ipsam gratiam firmet adversus intensionem Papæ concedentis, ut maximè sublata censeatur obreptio vel surreptio, *velin. in c. fin. vers. licet ultra omnes De præsumpt. Franc. Marcus decif. Delph. 77. nu. 4. part. 1.* ut eleganter consulendo scribunt Pet. Ancharanus, *conf. 138. De natura nu. 1. & Card. Zabarella conf. 96. In unione in princ. & post hos Quintilianus Mandosius dictæ regule Cancellariæ exactissimus Interpres, reg. 22. De unionibus quæst. 2.* Quod sanè dubitationem non habet tunc, cum falsi valoris expressio modum excedit, & evidenter nimis magna est. Etsi enim propter clausulam, *motu proprio* modicus error seu excessus vel defectus tolerari possit; tolerari tamen non debet, si falsitas expressi valoris excessivè magna est: hujusmodi enim tam magnus Papæ error removet voluntatem Papæ, *Anchar. d. conf. 138.* quia evidenter errantis nulla est voluntas, etiam si huic motu proprio addita sit clausula, *etiam si maioris vel minoris valoris sit beneficium.* * Nimius enim excessus à vero valore per expressionem falsi etiam sine impetrantis assercione tolerandus non est, *Steph. Bert. conf. 139. Dudum anno nu. 12. vol. 7.* cum taxa adijciatur causâ diminutionis, non augmenti, *Rota decif. 74. alias est 60. nota quod ubi alij nu. 6. De rescript. in antiq. ideoque ex minore quantitate seu valore numquam vitiet, ut facillimè vitiat ex majore, c. Quamvis & ibi glossa in verb. usque ad certam De præben. lib. 6.*

Cum igitur hujus Præposituræ fructus & bona tam exorbitanter proponantur excedere expressum in dicta Bulla annum valorem trium millium ducatorum, nulla remanet iusta dubitatio, quin hæc applicatio seu unio censi debeat omnimodò nulla. Quamvis verò nullitas dictæ applicationis & unionis non possit quoque per se operari (ut diximus) nullitatem reservatæ pensionis; in proposito tamen non est inutilis illius consideratio, si non ad nullitatem dictæ pensionis constituendam, saltem ad illius sive reductionem sive reservationem faciendam. *

Nulla enim pensio tam præcisè nec cum tanta firmitate concedi solet, quin ex iusta, sive præexistente sive superveniente causa possit vel reformari vel ad moderationem reduci. Ut omne privilegium ac beneficium, cum incipit esse iniustum aut plus iusto dampnosum, facillimè

Bbb

reduci-

reducitur ad debitum statum, c. *Suggestum* De decimis, rebus in praxi benef. tit. De reservat. nu. 17. *Lud. Rom. conf.* 369. Circa primum, ut ex professu latius hæc tradit Hieronymus Gigas in articulo injustæ seu excessivæ pensionis, tract. *Depens.* q. 35. Cui reductioni & reformationi locus esse potest etiam tunc cum (ut sæpe fit) reservationi pensionis expressæ & formaliter addita est restrictiva clausula, quod sic reservata pensio non possit reduci ad minorem summam; ut ex sententia Iohannis Staphilæ, in tract. de literis iustitiæ, etiam respondit idem prædictus Hieron. Gigas, *conf.* 38. *Scriptisti ad me.*

Quo præsupposito dicto Reverendo Domino in petenda hujus exorbitantis pensionis reformatione, reductione, seu moderatione plurimum momenti conferre poterit dicta consideratio expressi falsi valoris bonorum dictæ appropriatæ Præposituræ; si non ad hoc, ut illa appropriatio nulla dicatur, saltem ad hoc, ut hæc pensio fructibus dictæ Abbatæ imposita, quatenus mensæ Episcopali reservata est, vel tota tollatur, vel ad justam moderationem reducatur; ob id, quod ex Bulla reservatæ hujus pensionis ad oculus appareat, ideo dictæ mensæ Episcopali adiectam esse hanc pensionem mille ducatorum ex fructibus dictæ Abbatæ, quod dictæ Præposituræ redditus & bona non excederent annum valorem trium millium ducatorum; ad quam summam Papa in erectione hujus Episcopatus voluit dotem mensæ Episcopalis constitui, & pro commodiore sustentatione Pontificalis dignitatis illi ultra illam dotem adijci dictam mille ducatorum pensionem. Quam adiectionem non tantum verosimile, sed etiam certissimum est Papam facturum non fuisse, si dictæ Præposituræ verus valor expressus, & de vero valore plus suppressum seu subreptum, quam expressum non fuisset. Ita ut vitium obreptionis, quod latet & consistit in ipsa applicatione & appropriatione Præposituræ seu bonorum illius ex falsi valoris tam exorbitante expressione, effectum suum extendat, seu extendere debeat ad illi subiectam in eadem Bulla dictæ pensionis mille ducatorum reservationem; quia minor sic expressus valor aperte est causa, non tantum impulsiva, sed etiam finalis superadditæ hujus pensionis: ita ut ex illius cessatione, quam operatur falsi valoris expressio, merito cessare atque etiam cassari seu reformari debeat eadem hæc reservatio, *Gigas in d. tract. de pens.* q. 22. cum qui pro tempore dicti Episcopatus quodcumque erit Episcopus, non tantum dotem trium millium ducatorum, verum etiam illius augmentum, non tantum de alijs mille, sed etiam pluribus millibus ducatorum inventurus & habiturus sit in fructibus, redditibus, & bonis dictæ Præposituræ; ut merito dicto Reverendo Domino Abbati remittendum sit onus tantæ pensionis. Prout verissimum est S. D. N. Papam intellectâ hæc nimis exorbitante obreptione per tam evidenter falsi valoris expressionem, dictam mille ducatorum pensionem cassaturum seu

revocaturum; etiam si nulla alia esset vel reductio, nis vel reformationis ejusdem pensionis ex alio respectu iusta causa seu occasio, de qua paulo post dicitur.

Sed hæc consideratio non satis commodè applicari posset ad alteram partem hujus pensionis, de quingentis ducatis annuis præfatis gradibus Canonicis reservatæ: ob id, quod ex illorum parte nulla talis obreptio obijci vel considerari possit; ex quo illis nulla pars reddituum seu fructuum dictæ Præposituræ est applicata seu appropriata, respectu cuius dici posset hanc quingentorum ducatorum pensionem in augmentum dotis illorum adiectam esse, & nulla constitui posse vel dependentia vel respectus inter hanc quingentorum ducatorum pensionem, & bona dictæ Præposituræ. Ita quod vitium obreptionis ex falso Præposituræ expresso valore, non possit perungere ad hanc posteriorem pensionem quingentorum ducatorum.

Progrediendo ad alias quæstiones, quæ exiuntur ex dicta Bulla perfructibus, & sub vinculo excommunicationis præfatum Reverendum Dominum Abbatem illiusque in dignitate Abbatili successores ad præcisam solutionem hujus pensionis obstringentibus verbis; ad eam, quæ primo loco quaritur, an Reverendus D. Abbas ex mora solutionis hujus pensionis ipso facto, nulla etiam alia monitione præmissa statim in pœnam excommunicationis incurrat? respondendum videtur, quod velut iuris regula sit, quod nemo sine Canonica monitione præcedente excommunicari possit, c. *Sacro* & *seu* excommunicat. c. *Reprehensibilis* in prima. *De appellat.* Ita ut indubitatum sit sine interpellatione ex sola negligentia aut dilacione solutionis, non incurrere pœnam excommunicationis; etiam si verba decreti dictæ Bullæ verbis admodum præcisè hoc contineant, quod Abbas sententiam excommunicationis incurrat, si infra triginta dies, diem seu terminum solutionis hujusmodi faciendæ immediatè sequentes, debitas pensiones cum effectu non persolverit. * Sed in eo est dubitatio, an ad singulos solvendæ pensionis terminos specialis monitio requiratur, & sine ea hæc pœna non incurrat? In quo dicimus, quod unica monitio seu requisitio sufficiat pro omnibus, non tantum præteritis, sed etiam futuris pensionibus seu solutionis terminis, etiam adversus eum, qui reservationi pensionis non consensit, sed vel consentientis est successor, vel ex autoritate Papæ etiam citra consensum pensionis præstandæ onere gravatus exiit. Quæ monitio fieri censetur per intimationem literarum Apostolicarum reservatæ pensionis obligato semel in vita faciendam; quia per illam hæc præcisæ obligatio & periculum pœnarum seu censurarum ex contumacia non solventis inducitur in notitiam obligati, ut non possit prætereire illius iustam ignorantiam, *Cassadorum decis.* 12. nu. 2. *De rescript.* *Gigas consil.* 42. Non abs re: nec expectare debeat ut ad singulos solutionis terminos specialiter iterum monetur, aut requiratur: * ob id, quod per Bullam Apostolicam solutioni hujus pensionis, non tantum

tum papa, sed etiam certa dies, quā solutio fieri debeat sit apposta; cuius appositio generaliter etiam in aliarum rerum obligationibus facit, ut dies interpellat pro homine, *l. Magnam c. de contrah. & committ. stipulat.* nec alia tunc mentione opus sit: ut hunc juris articulum exacte & late tractat & decidit Hieron. Gigas in *d. tract. de pension. quest. 77.* ad quem remississe sufficiat.

Vnde ad quaestionem secundo loco propositam facile est respondere, neque numerum, neque ordinem seu intervallum monitionum in consideratione esse. Sienim unica literarum monitio in futurum sufficit, ut iam sufficere diximus, propter certā diei & penae appositionem, *d. l. Magnam*; geminata & multo minus trina monitio non requiritur ad incursum aut executionem penae excommunicationis. Ordinaria enim illa trina monitio, quam canon requirit ad iustam excommunicationem, *c. Constitutionem de sent. excom. lib. 6.* necessaria non est; cum dies adiecta pro homine interpellat, & vicem peremptorij habeat, ideoque unica interpellatione contenta sit, *d. c. Constitutionem in fine & ibi gloss. in verb. una pro omnibus.*

II Cum autem hæc saltem unica intimatio literarum reperitur, expedita est responsio ad eam, quæ tertio loco proponitur quæstionem; an vigore processus semel ante plures annos fulminati & Abbati tunc pro tempore existenti intimati, modernus Dominus Abbas ex mora solutionis excommunicatus denunciari possit? Quod videlicet præcedens illa intimatio alij facta eum sic non perstringat: ob id, quod non ex illius consensu, sed ex potestate & auctoritate Papæ constituta sit hæc obligatio; cuius ignorantiam præterdere potest tamquam in jus alterius succedens, *l. Quin alterum, l. Qui cum alio de reg. iur.* quamdiu sibi nulla intimatio ex parte Pensionarij facta est, *Cassiodorus d. decis. 12. Gigas d. cons. 42. nu. 11.* Ex sola itaque fulminatione processus super dicta bulla semel facta, nullum potest Domino Abbati moderno imminere periculum censurarum, si non idem processus fulminatus quoque Dominus Abbati intimatus seu insinuatus fuerit. Sed id non ita quasi nova quoque fulminatione opus sit: * processus enim semel fulminatus super bulla Apostolica perpetuam firmitatem habere debet: ut habent quæcumque gesta, quæ translata sunt in monumenta publica, & morte fulminantis, aut eorum, inter quos res agitur perire non debent; quia in publicam fidem transierunt: nihil enim aliud est processus fulminatio, quam solemnibus instrumenti publicatio, quam semel fecisse sufficit, neque reiterationem requirit. Sic quod intimatio moderno Domino Abbati per eundem illum primum & unicum fulminatum processum fieri possit, & si facta est, sufficere debeat ad constituendum Dominum Abbatem in mora & periculo censurarum.

13 Adversus quod periculum, quò prompto paratoque remedio dicto Reverendo Domino Abbati succurri possit (quæ quarto loco proponitur quæstio) non satis expeditum

Conf. Wamef. Tom. I:

est; propter dictarum literarum Apostolicarum tam præcisam, & sanctione censurarum ita obfirmatam obligationem; quæ potissimum ex stilo in pensionibus Apostolicis observari solet; ex quo stilo non admittitur retardatio solutionis interea quam de pensionis vel nullitate, vel iustitia, vel moderatione aut reformatione quæstio movetur: cuius movendæ potestas ex stilo curiæ concedi non solet, nisi cum vulgari clausula, *sine retardatione solutionis pensionis*, Gigas de pension. q. 85. & conf. 6. *Vetus quæ inter nos nra. 6.* Multa quidem concurrere videntur ex quibus Reverendo Domino Abbati succurri posse, ut onus huius pensionis, vel in totum, vel saltem pro parte à se excutiat: & in totum quidem illam, quæ mensæ Episcopali de mille ducatis reservata est, ex falsa expressione valoris reddituum & bonorum supradictæ præposituræ ad tria dumtaxat ducatorum millia annua; respectu cuius minoris valoris ipsius mensæ velut pro dotis augmento superaddita est hæc pensio mille ducatorum ex redditibus huius Abbatiæ: quod nulla ratione verosimile est Papam facturum fuisse, si compertum habuisset quatuor, imo plura millia annua confici potuisse ex fructibus & bonis dictæ Præposituræ: ut superius satis deductum est. Pro parte vero dicto Domino Abbati, quoad utramque hanc pensionem succurri posset per petitionem reformationis seu reductionis dictæ pensionis ad iustam moderationem; si demonstrari posset utramque excessivam vel ab initio fuisse, vel ex superveniente casu factam fuisse. ¹⁴ Est enim id ex usu & stilo cancellariæ Apostolicæ quod pensio immoderata respectu aliorum bonorum Ecclesiæ gravatæ vel quæ ex post facto inceperit multum gravari reduci possit ad debitam moderationem, *Hieron. Paulus in pract. Cancell. Apostolicæ tit. de notab. super pensionibus vers. pensio immoderata* etiam si in Bulla reservationis adiecta esset clausula, *quod ad minorem quantitatem pensio reduci seu conf. 38. reservari non posset*, Gigas d. cons. 38. Postulat enim hoc humanitatis & æquitatis ratio, & verosimilis Papæ voluntas, Gigas d. q. 35. potissimum si demonstrari potest ita diminutos esse dictæ Abbatiæ redditus, quòd mille quingenti ducati nunc ex calamitate horum temporum excedant medietatem dictorum reddituum, ad quam medietatem taxa huius pensionis in dicta Bulla Apostolica & conditionata & restricta est per hæc verba, *Quorum medietatem pensiones huiusmodi insimul non excedunt.* Neque enim æquum est præfatum Dominum Abbatem ejusque Monasterium eò redigi, ut ex sui Monasterij bonis plus in subventionem aliorum erogat, quàm sibi suisque retineat.

Consultum itaque est, ut Reverendus Dominus Abbas, postposita omni mora per supplicem libellum S. D. N. Papæ exponi faciat statum & conditionem huius pensionis, & præsertim illius absurdam illam obreptionem ex tam exorbitanter falsi valoris reddituum & bonorum dictæ Præposituræ expressione; bonorum item ac reddituum sui Monasterij ex calamitate postea superveniente notabilem diminutionem; ita ut sine malo & infelici exitu stante hac pensionis status dicti Monasterij consistere non possit; accumulando cætera, quæ quo modo

Bbb 2

ad re-

ad reformandum moderandumque hanc pensionem S. D. N. Papam movere possunt, & apud Hieron. Gigantem accumulata inveniuntur, d. *quest.* 35. dubitatio nulla est, quin huiusmodi commissio facile obtinebitur, sed verendum, ne non sine clausula, sine retardatione &c. tentandum tamen & hoc erit; nihil enim vetat, quin sic obtineri possit, si modò Papæ ea impetrari aut occupari posset voluntas, *Gigas d. q. 35. & q. 72.* Bona sanè videtur illius esse spes ex narratione obreptionis illius per falsi valoris tam exorbitantem expressionem, quæ à dolo aut sanè nimis lata culpa excusari non potest; cum dolo carere non videatur, qui petit quod intus habet, l. 1. c. *De re iud. l. Si quis ex argenti* §. *prator ait vers. prohibet & ibi gloss. De edendo;* & planè absurdum sit sub prætextu exiguitatis reddituum seu honorum dictæ Præposituræ, adiunctum hoc augmentum stare, detestà eorundem bonorum tantà amplitudine: ut planè nobis persuadeamus ex hac causa S. D. N. Papæ animum per motum iri ad cassandam hanc pensionem, vel ex ista sola causa.

Sanè in re præsentis adversus rigorosam exactiorem præteritarum pensionum iusta oppositionis causa desumi poterit ex præsentis præteritoque dicti Monasterij illiusque bonorum statu; ut vel nihil omnino, vel non ad extremum solvere cogatur, propter sterilitatem dictorum bonorum & impedimentum usus illorum ex injuria horum temporum. Tacite enim videtur obligationi præstandæ hujus pensionis inesse hæc conditio, si præfato Abbati eis uti frui licebit; ob id, quod ex seu super illorum fructibus pensionis obligatio fundetur, *Lud. Rom. d. consil. 369. circa primum nu. 30. Gigas de pens. q. 72. Ioan. Stapil. in signat. literarum iustitie S. & est notandum nu. 7. Marcus Ant. Natta conf. 86. Teneo quod:* ut nuper ad alias pro parte Reverendi Domini Abbatis propositas quæstiones respondimus. In qua oppositione si executor aut Index Reverendum Dominum Abbatem non audiatur, aut quoquo modo gravetur, iusta erit appellandi causa. * Nam etsi pensiones Ecclesiasticæ rigorem executionis majorem habeant; appellacionem tamen non respuunt ex generali juris regula, quæ omnibus inique oppressis remedio appellacionis succurritur, l. 1. *De appellat. Gigas de pension. q. 95.* Potissimum in hac pensione, quæ Episcopo Gandavensi non pro necessarijs alimentis, sed majore splendore reservata est: ut ex textu dictæ Bullæ deprehenditur; quæ si respectu alimentorum reservata esset, nihilominus usus esse posset appellacionis, licet non pari effectu; hoc est non cum suspensione executionis vel retardatione solutionis, *Gigas d. q. 95. nu. 3. ut ferè semper observari solet in his, quæ provisionalem seu fiduciariam executionem habent, l. 1. & ibi Doct. C. Si de moment. possit.*

Quæ consideratio continet responsionem ad quintum loco propositam quæstionem.

Ad sextam, quæ desumitur ex executionis dictæ Bullæ his verbis, *Quemlibet ex Abbatis S. Petri successores, quem huiusmodi excommunicationis sententiam incurrisse constituerit, quoties super hoc pro parte Episcopi & canonicorum prædictorum fuerint requisiti, excommunicatum nuntient &c.* An, inquam, ad hanc nuntia-

tionem executor progredi non poterit sine alia, quæ alia causæ cognitione? Respondemus, quod alia causæ cognitio non requiratur, quàm an dies solvendæ pensionis cesserit, quod ex decursu & lapsu temporis per se deprehenditur, nec aliam cognitionem requirit; præsertim ubi dies & pena faciunt per se interpellationem, d. l. *Magnum;* potissimum quia huiusmodi pensioni executor meri magis, quàm mixti executoris officium gerat; & sic causæ cognitionem vix habeat, & iustitiæ seu executionis potius sint nudi ministri, quàm Iudices, ideoque id non possint quod nomen illis non attribuit, hoc est cognoscere, sed dumtaxat exequi, c. *De catero & ibi Doct. de re iud. Ioan. Bapt. Ferrerius conf. 53. In præfenti controversia.*

De literis placiti Regij, quod septimo loco proponitur, nulla potest esse dubitatio. Cum enim usus placitorum sit, ne quod præjudicium Principi sæculari fiat, nec ad beneficium admittatur nisi illi gratus, *Bald. consil. 450. Casus talis est vol. 1. Steph. Bertran. consil. 455. Vidi casum vol. 4. Ioan. Bapt. Ferrerius conf. 29. Agenti possessorio;* & per constitutionem Principis imponentis necessitatem impetrandi placitum, non contringat ipse Princeps impetrans; cum in omni constitutione & generali sermone excipiatur persona constituentis seu loquentis, l. *Inquisitio C. De solution. l. Qui laedi in fine De cond. & demonstr. l. Qui insulam §. pro D. Locati, Bartol. conf. 226. vol. 1. sequitur quod cum hæc pensio sit impetrata & constituta ad preces & intercessionem Regiæ Catholicæ Majestatis, illius executionem prosequi utique possint Episcopi Gandavenses sine alijs literis placiti; cum hæc antecedens intercessio sit plus quàm simplex nudumque Principis placitum, & semel placuisse sufficiat.*

Ad octavam quæstionem quod respondeatur non est nisi hoc, ut qua parte Abbas exceptione sterilitatis seu impedimenti perceptionis fructuum ex calamitate horum temporum tutus non est, celeri satisfactioe saltem provisionaliter sibi prospiciat Reverendus Dominus Abbas, & vinculo excommunicationis se eximat; & sollicitè caveat, ne in excommunicatione ulque ad sex menses obdurato animo (ut habet Bulla) perseveret; & perseverando periculum perpetuæ privationis regiminis & administrationis dictæ suæ Abbatiæ non incurrat. Quam si semel incurritis difficilius se inde extricare poterit, propter vacationem Abbatiæ; quam pro pena ipso facto & velut ex canone latæ sententiæ dicta Bulla ex huiusmodi perseveratione constituit: ita ut nec temporalium bonorum aut Conventus administrandorum aliqua amplius ipsi fieret potestas; quia pro legitimo Abbate efficeretur intrusus, si administrationi post hanc sive privationem sive vacationem se ulterius immisceret, *Edm. in c. Veniens nu. 3. De accusat. & in c. In nostra Dert. ser. Quæ est responsio ad nonam eamque ultimam quæstionem.* In summa res eò recidit, ut nisi Reverendus Dominus Abbas sibi in tempore prospiciat per remedium reductionis seu reservationis hujus pensionis ex causis supradictis, perpetuo sit hæsus in luto periculi censurarum & amissionis

suæ dignitatis; propter privilegiatam conditionem pensionum Ecclesiasticarum, etiam si illæ alioqui per se & ex suo genere magis sint odiosæ quam favorabiles, *Gigas de pension. q. 96.* propter præcisâ & arctius constringentia verba Bullæ reservationis illarum.

De Præbendis.

S V M M A R I V M.

Pensio Ecclesiastica extinguitur per matrimonium.

1. Pensio Ecclesiastica potest etiam laico assignari.
2. Pensio Ecclesiastica amittitur per contractum matrimonij.
3. Pensio Ecclesiastica assignata clerico quando regulatur secundum beneficia Ecclesiastica.
4. Clericus de alimentis providendum.
5. Clericus contrahens matrimonium commoda clericaturæ amittit, excepto fori privilegio & iniectionis manuum violentarum.
6. Possessorium quando datur ob pensionem.
7. Causa beneficiale possessorie ex titulo iustificanda.
8. Beneficij incapax possessionis quoque illius incapax est.

CONSILIVM CCLXXXIV.

EX consensu Reverendi in Christo Patris Domini Gabrielis Barceque Abbatis Monasterij S. Salvatoris Einhamensis, cæterorumque ejusdem Monasterij seu Abbatie Conventualium, dictæ Abbatie per obitum Domini Antonij Biege vacante, præfato D. Gabrieli ex nominatione Serenissimi Philippi Regis Hispaniarum &c. Comitum Flandriæ, provilum extitit: & requirente eodem Philippo Rege, alias in anno 1561 per nudam signaturam Apostolicam fuit Petro & Philippo Baerdsorp clericis Tornacensis diocesis, filijs naturalibus & legitimis quondam M. Cornelij Baerdsorp Medici inclytæ memoriæ Caroli Quinti Rom. Imp. ob merita ejusdem Cornelij, ex obsequijs ipsius dicto Carolo Imp. impensis, reservata annua pensio quinquaginta librarum Flandriæ, singulis videlicet centum quinquaginta florenorum annuorum, quoad vixerint, super bonis, fructibus, & emolumentis dicti Monasterij ac mensæ Abbatialis: quarum quidem pensionum annuam solutionem dicti Abbas & Conventus, per præcedentem eorum cum dictis Petro & Philippo initum contractum sub forma Cameralis obligationis, literis etiam non expeditis, & visâ solâ signaturâ Apostolicâ hujusmodi reservatarum singularum pensionum, singulis annis, quamdiu in humanis vixerint, facere promiserunt; prout etiam solverunt usque ad annum septuagesimum primum inclusive; sed ex eo tempore amplius dicto Philippo alteri prædictorum pensionariorum solvere recusant; ex hac causa, quod matrimonium contraxerit, & sic pensionis incapax factus sit. Ob quam reculationem Philippus per literas manutentionis traxit dictos D. Abbatem & Conventum in jus coram Concilio Provinciali Flandriæ, petens in hujusmodi pensionis possessione seu quasi manuteneri. Queritur, an bono jure id faciat Philippus, & an iusta sit dictorum Abbatis, & Monasterij recusatio.

Conf. Wamel. Tom. I.

Et paucis respondetur, iustam esse hujusmodi reculationem; ob id, quod dictus Philippus à jure & possessione dictæ pensionis per contractum matrimonij exciderit. Nam etsi personalis annua pensio super Ecclesiastici beneficii fructibus quid temporale magis, quam spirituale sit, *c. Quamvis & ibi Gloss. De præb. lib. 6. Oldrad. cons. 168. Ad primam questionem, 10. Staphyl. in tract. de literis gratiæ tit. de forma expect. §. nova forma nu. 11. & à beneficio omnino separatum; possitque ex voluntate Papæ perinde laico, ut clerico assignari, Archid. in d. c. Quamvis vers. provideri, Hieron. Gigas de pension. q. 22. * cum tamen illa clerico assignatur, eodem loco est apud clericum, quo ab eodem obtentum beneficium; ad hoc, ut superveniente contractu matrimonij pensio perinde vacet, & extinguatur ut beneficium, c. Diversis de cler. coniug. Censetur quippe Pontifex respexisse ad qualitatem clericaturæ, dum illam in concessione expressit, uti hic in præfata nuda signatura expressa invenitur: præsertim cum adiecta quoque reperitur hæc reservatæ pensionis causa, ut commodius sustentari valeat. * Eam etenim curam ad se facile vocat Pontifex, & alijs omnibus inferioribus regulariter mandat, ut clericis suis, non etiam laicis, de alimonijs provideant, c. 2. De præben. Cui causæ in proposito casu conjunctum quoque hæc altera adiecta est, & ut literis operam navare valeat. Etenim evidentiùs inde constat, in concessione hujusmodi reservationis respectum præcisè habitum esse ad qualitatem clericaturæ; sic quod ea expressio proculdubio fuerit inter alias causas impulsiva hujusmodi concessionis; quâ non factâ, verosimile non est Pontificem voluisse dictis Petro & Philippo reservare pensionem talem, si fuissent laici. Cum ergo per matrimonium dictus Philippus redactus sit ad laicorum conditionem; consequens est quod cessante causa concessionis, cessare debeat ipsa concessio, c. Relinquitur & ibi vauor. De custodi. euchar. * Clericus enim convolans ad matrimonium, amittit omnia clericaturæ commoda: excepto solo fori privilegio, & iniectionis manuum violentarum, c. 1. De cler. coniug. lib. 6. Sic quod parum prodesse possit Philippo, quod per matrimonium clericaturam nō amisit, & Ecclesiæ adhuc utilis esse possit: nam juris potestas ad dictos duos casus restringitur; in alijs male concordat psalterium cum cithara, d. c. Diversis. q. 54. & se ita per contractum sui matrimonij quasdam pensiones amisisse scribit. Cum ergo Philippus per contractum matrimonij exciderit ipso jure ab hac pensione, illiusque ex eo tempore factus sit incapax; consequitur, quod non rectè instituerit hoc iudicium possessorium.*

† Nam etsi aliàs, ut super beneficio, ita quoque

Bbb 3

propter